

Motion till riksdagen 2021/22:4093

av **Nicklas Attefjord och Emma Hult (båda MP)**

Stärk intersexpersoners mänskliga rättigheter inom svensk vård

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att framöver följa upp det kunskapsstöd som Socialstyrelsen utformat till stöd för intersexpersoner i möte med vården och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utbildning av vårdpersonal om intersexpersoner med fokus på mänskliga rättigheter och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det inte ska vara tillåtet med medicinskt omotiverade ingrepp och behandlingar på intersexpersoner som inte har gett sitt eget samtycke, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla intersexpersoner ska ha full tillgång till sin egen medicinska historia och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda införandet av ett tredje juridiskt kön och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Att situationen och villkoren för intersexpersoner förbättras är mycket angeläget. Kunskapen om intersexvariation och kunskapen om situationen för personer med

intersexvariation är väldigt låg i samhället. Perspektivet mänskliga rättigheter behöver stärkas generellt och det är helt centralt i vården.

Varje år föds ett antal barn med intersexuella variationer och en del får operationer till ett kön som de själva inte kunnat ta ställning till. Det är ett stort ingrepp på den egna kroppen och det egna självbestämmandet som kan få stor inverkan hela livet. Därför berör frågorna såväl mycket små barn, intersexpersoner i olika åldrar med olika erfarenheter och föräldrar. Också samhället i stort, angående förståelse, bemötande, vikten av att arbeta mot ökad kunskap och mot stigmatisering och diskriminering.

Intersexvariationer behöver inte vara något dramatiskt, det är i bemötande med ett samhälle med okunskap som det blir det. Frågorna berör rätten till kroppslig integritet och sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. Och att inte tvingas in i ett kön man själv inte har valt. Intersexvariationer skiftar från person till person och det finns flera olika syndrom som sorterar under begreppet intersexualism. Vissa syndrom kan upptäckas direkt vid födelsen, andra först i puberteten eller ännu senare i livet.

Ökad kunskap

Väldigt angeläget att råda bot på den okunskap som råder i samhället. Miljöpartiet har länge ansett att ett tredje juridiskt kön behöver införas. Frågan har inte nödvändigtvis med intersexpersoner att göra, men det är en viktig frihet oavsett om du är intersexperson eller transperson att själv bestämma din könstillhörighet. Frågorna om intersexpersoners situation finns med i regeringens "Handlingsplan för hbtqi-personers lika rättigheter och möjligheter" från januari 2021. Flera uppdrag har tillsatts för att öka kunskap och minska diskriminering av intersexpersoner.

Ett område där ökad kunskap är särskilt angelägen är vården. Viktigt är att Socialstyrelsen fått i uppdrag av regeringen att ta fram ett kunskapsstöd för vården. Kunskapsstödet "Vård och behandling vid tillstånd som påverkar könsutvecklingen (DSD)." som också ska fungera som nationella rekommendationer presenterades i april 2020. Utifrån regeringsuppdraget har också ett informationsmaterial till patienter och vårdnadshavare tagits fram, och finns publicerat på Socialstyrelsens webbplats.

Det är mycket bra och angeläget att kunskapsstödet nu finns på plats. Förhoppningsvis kommer det råda bot på den breda okunskap som hittills rått och bana vägen för bra insatser med den enskildes behov i centrum.

Med kunskapsstödet är en viktig grund lagd. Angeläget är att det verkligen används ute i regionerna - det finns all anledning att följa upp framöver. Det är viktigt att också

säkerställa att föräldrar till intersexpersoner verkligen får bra stöd och vägledning när intersexvariationen upptäcks.

Utbildning för vårdpersonal med fokus på mänskliga rättigheter

Vi anser att all vårdpersonal behöver få utbildning kring intersexfrågor med fokus på intersexpersoners mänskliga rättigheter. Att kunskapsstödet finns är en sak, men det är inte nödvändigtvis så att det når alla. Genom tydliga utbildningsinsatser som når alla kommer det däremot bli en bra grund för att senare ta till sig kunskapsstöd och rekommendationer. Den enskilde i möte med vården kan också känna sig mer säker på att få ett bra bemötande om personal fått utbildningsinsatser med koppling till mänskliga rättigheter. Det skapar större trygghet. Hur sådana utbildningsinsatser på bästa sätt kan göras bör regeringen återkomma om.

Krav på eget samtycke

Miljöpartiet anser att det inte ska vara tillåtet med medicinskt omotiverade ingrepp och behandlingar på intersexpersoner som inte har gett sitt eget samtycke. Detta är något som vi motionerat om återkommande. Det är en viktig hållning och grundar sig i mänskliga rättigheter. Kunskapsstödet som presenterats stärker helt klart barns perspektiv, men vi anser – inte minst med barnkonventionen i ryggen – att ett krav på eget samtycke ska finnas. Ett tydliggörande på området behöver göras och vi anser att regeringen behöver återkomma i frågan.

Tillgång till sin egen medicinska historia.

Frågan om tillgång till sin egen medicinska historia är alltid väldigt viktig, men särskilt viktig för intersexpersoner. Journalen ska kunna fungera som en källa till information för den enskilde i efterhand, om vilka behandlingar som faktiskt gjorts och inte. Här måste också framgå vilken information som har lämnats, vilka val som funnits, vilka överväganden och bedömningar som gjorts och vilka ställningstaganden som den enskilde har gjort. Om detta faller saknas för alltid en extremt viktig information och pusselbit för den enskilde vilket kan få stora negativa konsekvenser. När vårdpersonal inser hur stor och viktig frågan om den medicinska historien är kan sättet att föra journaler också förbättras. Frågan om journalers funktion och betydelse finns med i Socialstyrelsens framtagna kunskapsstöd. Hur det sedan fungerar i praktiken är en

annan sak. Miljöpartiet anser att det är otroligt viktigt att säkerställa att detta fungerar i praktiken. Det vill vi ge regeringen tillkänna.

Inför ett tredje juridiskt kön

Miljöpartiet har länge ansett att ett tredje juridiskt kön behöver införas. Frågan har inte nödvändigtvis med intersexpersoner att göra, men det är en viktig frihet oavsett om du är intersexperson eller transperson att själv bestämma din könstillhörighet. Det är hög tid att Sverige tar ett viktigt steg på detta område som flera andra länder redan gjort.

Att införa ett tredje juridiskt kön i Sverige skulle bli en viktig historisk milstolpe här i Sverige, men är knappast unikt i världen. Ett tredje juridiskt kön finns redan i bland annat Tyskland och Island. Det är något som FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter uppmanar världens länder att införa. Och det är en reform som skulle göra friheten tillgänglig för fler.

Nicklas Attefjord (MP)

Emma Hult (MP)